

Barraca del Santó

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Serrat de la Beguda
Alçada: 262

Coordenades:

Latitud: 41.65501
Longitud: 1.84314
UTM Est (X): 403675
UTM Nord (Y): 4612120

Classificació

Número de fitxa 08053 - 491
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern Contemporani Popular
Segle XVIII-XIX
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Malgrat una part de la corona posterior dreta s'està enfonsant, si es fes un treball de restauració, la barraca estaria dempeus durant molts anys perquè està molt ben consolidada i la coberta té un treball molt ben acurat.

Protecció Legal
Observacions protecció: BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08052A0020003000000S
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: dg., 14/05/2017 - 02:00

Descripció

Barraca situada entre cal Senyoret i els boscos del Ferran, molt propera a la línia elèctrica d'alta tensió que passa per aquest sector del municipi. S'hi pot accedir des del Santó i també des del Ferran, per una pista forestal i després per un corriol que hi mena directament. Es tracta d'una construcció de planta circular a l'exterior, amb l'interior més o menys regular. Està integrada en el marge de pedra natural, en un cap de feixa. La part del darrera s'està enfonsant. L'interior no està, de moment afectat. Es tracta d'una construcció de planta més o menys circular, que mesura 2,15 metres de fondària per 1,65 de costat. Els rocs més grossos sense desbasta, més o menys escairats, es troben situats a la base, a la part exterior i al portal per donar més consistència i solidesa a l'edificació. Entre mig hi ha el pedruscall, en forma de falques que s'han introduït a cops de mall o maceta per evitar que els blocs més grossos es moguin. La porta està orientada al nord-est, amb una doble llinda, plana. El brancal dret és recte i l'esquerra aprofita la forma de la roca fins posar-se a nivell per encavalcar amb la llinda. L'entrada mesura 1,10 metres d'alçada per una amplada mínima de 0,55 metres i màxima de 0,80 metres. Els murs tenen un gruix de 0,65 metres. La coberta és de volta per aproximació de filades. Conserva bona part del voladís característic que impedeix les filtracions d'aigua cap a l'interior dels murs, en cas de pluja, i el recobriment característic de terra. A l'interior, a mà esquerra, resseguint el tall natural de la roca en tota la seva fondària, s'ha realitzat un banc de pedra o pedrís col·locant-hi lloses allà on cal per fer-lo planer i còmode.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 3188.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Castellbell i el Vilar aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterrar el terreny i també en alguns ponts per facilitar el pas dels torrents. Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície. La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant

que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

MARTÍN i VILASECA, Fèlix i PREIXENS i LLEVADOT, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balmes murades i aljubs a les terres de Lleida. Pagès editors. Lleida.

QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions. Valls.

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

VALLS i PUEYO, Joan (2002). Les construccions de pedra seca al terme de Castellbell i el Vilar; dins Dovella, núm. 78. Manresa, pàgs. 56 - 59.

